

Kabaret Červená sedma

ORCHESTRION V HLAVĚ

(česká písnička
mezi poezií
a divadlem)

PŘEMYSL RUT

VYŠEHRA D

Kniha vychází s finančním příspěvím Ministerstva kultury ČR

Tato odborná publikace vznikla v rámci institucionální podpory MŠMT
na dlouhodobý koncepční rozvoj AMU

Nakladatelství Vyšehrad děkuje dědicům A. Hoffmeistera
a všem autorům a dědicům, kteří pro antologii poskytli materiály

Recenzoval Pavel Klusák
Copyright © Přemysl Rut, 2010

ISBN 978-80-7429-033-6

TŘI STRÁŽNÍCI

Werich, Voskovec, Ježek v polovině 30. let

Jak se česká autorská písnička v 19. století postupně vzdalovala od svého inspiračního zdroje, jak přestávala být ohlasem písně lidové, jak nabývala kritického (parodického) odstupu od písně kramářské a jak se ucházela o přízeň stále vzdělanějšího obecnstva, opouštěla zároveň území slovesnosti a zabydlovala se na (vytouženém) území literatury. Tato tendence vyvrcholila s vlnou kabaretu, pro nějž přívlastek „literární“ byl synonymem vyšší úrovně. Už starý Herder (jehož jsme citovali hned v první z těchto předmluv) však věděl, že literárními ambicemi básnická řeč nejen získává (definitivní, do detailu propracovanou podobu, k níž se čtenář může kdykoli vrátit a jíž nehrozí, že se cestou od úst k ústům promění k nepoznání či bude zcela zapomenuta), ale také ztrácí (bezprostřední účinek živého slova, umocněného kouzlem okamžiku a osobnosti „rapsóda“). Tuto ztrátu si ovšem čeští autoři mohli uvědomit teprve tehdy, když domácí literatura začala být schopna vést (písemný) dialog s literaturou evropskou, tedy v generaci Čapkově – jehož překlady „francouzské poezie nové doby“ mohou nám posloužit jako dodnes živý příklad češtiny, která si nemusí před žádným „originálem“ připadat méněcenná. Není náhoda, že právě tato Čapkova antologie zásadně ovlivnila básníky avantgardy. („Nedovedu si představit svůj básnický růst, básnický růst Jiřího Wolkera a našich přátel bez kouzelné knížky, v níž Karel Čapek jak jen možno anonymně nachází pro poezii v českém jazyce nové zázračné klima“, vděčně vzpomíná Nezval ještě v roce 1936 a ze všech předností Čapkových překladů zvláště oceňuje jejich „samozřejmost“, „přirozenost“). Přirozenost Čapkovy literární češtiny (která vynikne zejména při srovnání s překlady týchž básníků – někdy i týchž básní – od Jaroslava Vrchlického, Arnošta Procházky, Emanuela z Lešehradu aj.) má ovšem co dělat s Čapkovým zřetelem k řeči mluvené, s jeho zájmem o žánry slovesné (pohádky, anekdoty, městský folklór). A právě tento zájem, prohloubený ještě studiem i experimenty s řečí gestickou (tzn. neoddelitelnou od těla a uchovávanou v sobě rytmus i melodii hlasového projevu) je zřejmě tím nejdůležitějším, co česká autorská písnička dostala od básníků a divadelníků avantgardy. Takto (poněkud zahlcen těžko vyslovitelným dojmem) píše pětadvacetiletý Emil František Burian o „českém synkopismu“ svých vrstevníků Voskovce a Wericha: „Není to ani clownerie ani žonglérství, co tito dva moderní herci tvoří s rytmem a artikulací české jevištní řeči. Divím se, že si ještě žádný český prozodík nevšiml tak mimořádného zjevu. /.../ Jaké jsou principy této nové jevištní dikce? V celku je to básnické přetvořování prozatérských situací, hra se slovy, obrazy slabik a hudba vět. /.../ Dialogy Voskovce a Wericha jsou u nás prvními vůbec, které jsou mimosmyslným (rozuměj: logikou nespoutaným; pozn. P. R.) kontaktem kloubeným a které nemají daleko k přetváření dialogových situací v pravověrná (rozuměj: opravdová; pozn. P. R.) dueta o určité rytmické zvukové intonaci. Komiků duetistů měli jsme u nás již spoustu, ale takových duetistů, kteří by zároveň vzájemným nahráváním si tvořili pevnou rytmickou a intonační strukturu, bylo u nás málo, ba téměř vůbec žádní. Oba, Voskovec i Werich, chápou velmi dobře vztah rytmických vět a málokdy se stane v jejich dialogu, abychom je přistihli nepřipravené opáčet jeden druhému nejenom smyslovým vtípem, ale také vtípnou intonací a zrytmizováním fráze.“ Co tu Burian říká o dialozích, platí tím spíš o písňových textech, jejichž fyzický gestus, tak příznačný pro slovesné žánry, je udržuje při životě i dnes, kdy mnohé jejich náměty (a ideje) vzal čas. Písničky v kapitole pocházejí z let 1927 až 1937.

Jdu vám jednou po poli

Yes, Sir, That's My Baby; Walter Donaldson

V+W

Charleston

Jdu vám jed-nou po po-li Kdo se to tu ba-to-lí O-no je to ma-lé ne-mluv-
 ná - tko Po-ví-dám mu Dro-beč-ku Po-běž se mnou z ko-peč-ku Dám ti za to
 slad-ké cu-kr - dlát - ko Že se ne-sty-dí-te Tak - hle ka-zit dí-tě
 Zvlá - ště ne-ní-li va - še Vždyť ta - ko-vé děč-ko Ne - smí pa-pat všeč-ko
 Na - nej - výš dro-bet ka - še I ba jo I ba ne
 To jste na o - my - lu pa - ne Sem tam ňá - ká ta kap - ka
 Jen když ne - pa - pá jab - ka Bo - le - ní ho pře - sta - ne

Já zas jednou v lesánku
 Pravím Poslyš Pepánku
 Učiníme svému zdraví zadost
 Když jsme se tak najedli
 Vyšplháme na modřín
 Dítě má pochopitelně radost

Že se nestydíte
 Takhle kazit dítě
 Když nemá zdravé plíce
 Vždyť takové děčko
 Nesmí dělat všecko
 Dostane tasemnice
 I ba jo I ba ne
 To jste na omylu pane
 Sem tam ňáká ta jedle
 Jen když nešlápne vedle
 Nahoru se dostane

Tři strážníci

Jaroslav Ježek
V+W

Two-step

Dej-te si tu po-zor Ne-há-dej-te se pro-sím vás Ne-há-dej-te se pro-sím vás

Ne-há-dej-te se pro-sím vás teď Bu-bu-bu Kdo se há-dá? Já to ne-jsem

Dej-te po-koj Ne-bo vám tu na mou du-ši vra-zím jed-nu hned Přes hu-bu

Kdo tam pů-jde? Já tam ne-jdu Jdě-te tam vy Ať tam jde von No tak pu-deš ne-bo ne-pu-

deš? Ne-pu-du! No tak pá-ni Tak se o tom do-hod-ne-me o půl-no - ci

Před stráž-ni-cí _____ Stá-li truch-lí - cí Tři stráž-ní - ci A - si ve

tři v no-ci Stráž-ní - ci tři _____ By - li v ro-ze - při

Kdo zů-sta-ne Hlí-dat na stráž-ni - ci A že se ne - po-ho-dli

Ne - mě - li _____ po-ho - dlí Před stráž-ni-cí _____

Stá - li pla-čí - cí Na u - li - ci Sa-mi tři stráž-ní - ci

V + W a Jaroslav Gradwohl jako Tři strážníci v Paramount Revui

Adolf Hoffmeister: Tři strážníci, obálka k prvnímu vydání (1929)

Skafandr-fox

Jaroslav Ježek
V+W

Foxtrot

Ma-min-ka mo-je roz-mi-lá čas-to ří - ka - la Vy-ro-steš E-du - ar-de bu-deš vel-
ký Dám ti ska-fan-dr Půj-deš na van-dr Do vo - dy
De fac-to se ma-min-ka a-ni ne - mý - li - la Ta-tí-nek ří-ká Ro-steš ja-ko z vo-
dy Už mám ska-fan-dr A jdu na van-dr Do vo - dy
Ni - kde na svě - tě Ne - ní to - lik ha - vě - tě
Ze _____ všech nej - ví - ce Mi - lu - ji cho - bot - ni - ce
Na svou pro-cház - ku Si na pro-váz - ku Ve-du ma-
lé - ho žra-lo - ka S kte-rým jsem jed - na ru - ka

Tak si vám to pěkně nesu kolem útesu
Mířím si ke korálovému lesu
Potkám najádu
Povídá Já jdu
Za tebou
De facto se najáda ani nemýlila
Uzavřeli jsme sňatek dle dohody
Máme skafandr
Jdeme na vandr
Do vody

Nikde na světě
Není tolik havětě
Ze všech nejvíce
Miluju chobotnice
Na svou procházku
Si na provázku
Vedem malého žraloka
S kterým jsme jedna ruka

Někteří lichotníci nás ujišťují, že slova, která píšeme pro Ježkovy písně, jsou v češtině zcela nového stylu, že naše texty jsou svérázné, rytmicky originální atd... Jelikož je známou lidskou slabostí nevyvracet příliš horlivě poklony, jež člověku druzí činí, nebudeme dále v tomto směru diskutovati. Konstatujeme jen v mezích minimální přijatelné skromnosti, že jsme začali psát svoje zpěvní texty v jiném duchu, než činili ostatní čeští textaři, a že jsme se vyhýbali bujícím tradicím „českého chansonu“ jak formálně, tak obsahově. Když jsme v letech 1925, 1926 a 1927 poslouchávali americké desky se zbožností zcela fanatickou, všimli jsme si, že anglické texty nejsou jen zpívané veršičky, jež víceméně sledují linii melodie, nýbrž že zpěvní part je vlastně součástí orchestru, že jazzový zpěvák používá svého hlasu jako hudebního nástroje. Nebyl to starodávný zpěv s doprovodem hudby, byl to jeden z hlasů partitury, v němž slovní vokály, přízvuky, zvuková barva slov a slabik harmonovaly dokonale nejen s melodií, ale i s instrumentací skladby. Nerozuměli jsme vůbec smyslu textu, ale slyšeli jsme jeho muzikálnost, naprostou sourodost textu s hudbou. Když jsme pak tytéž skladby slyšeli v Aréně s českým textem, upadali jsme v záchvaty zuřivosti. Trapné rýmy, které se k sobě pracně řadily, aby nakonec poskytl posluchačům upocený žertík nebo přeslazenou náladu, a které stavíce češtinu na hlavu, pobíjely kolem sebe přesný jazzový rytmus melodie synkopa nesynkopa, nás hluboce zarmucovaly.

Vraceli jsme se k anglickým textům a jejich rafinované hudebnosti. Dokonce jsme je přeceňovali, neboť z neznalosti jazyka jsme si domýšleli obsah většinou úplně fantastický, ale jehož originalita a groteskní nelogičnost nás unášela. Tak se stalo, že často se vyskytující slova, jako baby nebo sugar, jsme si překládali v původním smyslu, což nám dávalo tušit jakýsi naivní a dadaistický obsah. Když jsme později zjistili přenesený něžný smysl těchto výrazů, byli jsme nemálo zklamáni.

Mezitím však už tyto omyly ovlivnily naše první texty, které jsme složili pro Vest Pocket Revue a kde právě na melodii Yes, sir, that's my baby jsme s velkým úspěchem zpívali svůj text: Že se nestydíte / takhle kazit dítě, / zvláště není-li vaše..., který se nám zdál jazzovější, zábavnější a k melodii rozhodně přiléhavější než původní český text: Ze všech nejkrásnější, / ze všech nejmilejší, / Praho, ty jsi jediná...

Slova k písním ve Vest Pocket Revue jsme tedy psali se zřetelem k dvěma účelům. Jednak jsme chtěli napodobit anglický vzor v respektování jazzového rytmu a v naprostém podřízení textu rytmu a barvě hudby, a pak nám šlo o veselost, o bezpředmětnou komiku, o groteskní, absurdní obsah, jehož jedinou snahou bylo, aby byl k smíchu. Jiří Voskovec a Jan Werich: O jazzových textech (1933)

Počítám že za ňákou tak asi hodinu
Kompletní budeme mít rodinu
To bude hlína
Budu mít syna
Pod vodou
De facto se na věci toho moc nezmění
Řeknu mu až poroste jako z vody
Tu máš skafandr
A jdi na vandr
Do vody

Nikde na světě
Není tolik havětě
Ze všech nejvíce
Ať máš rád chobotnice
Na svou procházku
Si na provázku
Vediž malého žraloka
S kterým buď jedna ruka

Tmavomodrý svět

Jaroslav Ježek
V+W

Blues

Ne-to - li - ko že je tma A - le ne - vi - dím Vím že je tu všu - de tma

Já ji ne - vi - dím Vi - dím je - nom to že ne - vi - dím nic Když při - pu - stím že vi - dím

měl bych vi - dět víc Svou hla - vu trup dvě ru - ce No - hy ne - vi - dím

Tak Kam se po - děl můj do - po - sud do - ko - na - lý zrak Na všem le - ží ne - pro - nik - nu - tel - ně mo - drý

mrak Tma - vo - mo - drý mrak Sám Ne - vím a - ni ku - dy jí - ti mám a

kam A to že na hla - vě tma - vo - mo - drý klo - bouk mám To je prá - vě klam

Ne - mám hlad tak co mi na - plat že mi chut - ná Co na - plat že

ač ne - mám hlad Du - še smut - ná Pět Ne - děl se - dm ho - din tři mě - sí - ce a šest

let Me - lan - cho - lic - ky jsem po - zo - ro - val svět Tma - vo - mo - drý svět

Domníváme se, že síla bluesu je v tom, že dovoluje skutečnou nepatetickou tragikomiku textu: velmi prosté vyjádření hlubokého smutku nebo bolesti, jejichž povrch je přitom komický. Podle tohoto principu jsme skládali všechny texty na Ježkovy bluesy, z nichž nejabstraktnější co do atmosféry, a přitom nejprostší co do slovního obsahu je Klobouk ve křoví z Osla a stínu. Blues nás vůbec sblížil s Ježkem. Ačkoliv první text, který jsme na Ježkovu hudbu napsali, byl Three Policemen Step a současně Skafandr fox a Zasu, pokládáme všichni tři za skutečnou první etapu své spolupráce blues Tmavomodrý svět, který vznikl na našich prvních zájezdech na jaře 1929. Text i hudba vznikly současně: ideální postup při jazzové skladbě. Ježek seděl u piana a my vedle něho: několik taktů hudby vytvořilo slova a pokračování verše textu inspirovalo další melodii, zkrátka úplné splynutí slova a tónů, které nás od počátku k jazzu nejvíc vábilo.

Jiří Voskovec a Jan Werich: O jazzových textech (1933)

V + W s Ježkem v počátcích spolupráce

Bibliografie

S písničkami se jen vzácně setkáváme v knihách; i většina písní této antologie pochází spíš „ze starého papíru“, z rychle chrlených a stejně rychle rozptýlených edic samostatných písniček, ať už je vydával Josef Šváb Malostranský, Josef Heřman Zefi, Mojmír Urbánek, Karel Hašler, R. A. Dvorský či např. (jako svou „hudební přílohu“) ženský časopis Eva. V obdivuhodné úplnosti je uchovává České muzeum hudby. Leckteré písničky však nikdy tiskem nevyšly: bylo nutno je přepsat z nahrávky. A pokud nahrávka nebyla k dispozici, nezbylo než se spolehnout na paměť a zaznamenat písničku v podobě, která „se traduje“. Upřímně řečeno: nakonec nám tento – dnes stále méně praktikovaný – způsob zápisu připadá pro písničky nejpřiměřenější.

Z knih a časopisů uvedených v bibliografii jsme častěji než samotné písničky čerpali informace o nich (o jejich autorech, interpretech a historických souvislostech). A také fotografie, grafiky a kresby, jež antologii provázejí.

Knihy:

- Mikoláš Aleš: Špalíček; J. Otto, Praha 1906
Eduard Bass: Jak se dělá kabaret; J. Springer, Praha 1917
Eduard Bass: To Arbes nenapsal, Vrchlický nebásnil; Československý spisovatel, Praha 1958
Eduard Bass: Kukátko; Symposium, Praha 1970
Eduard Bass: Postavy a siluety, Symposium, Praha 1971
Emil František Burian: Polydynamika; Ladislav Kuncíř, Praha 1926
Emil František Burian: Jazz; Aventinum, Praha 1928
Emil František Burian (ed. Jaromír Paclt): Nejen o hudbě; texty 1925–1938; Supraphon, Praha 1981
František Cinger, Jiří Tomáš (eds.): Tiskoví magnáti Voskovec a Werich (knižní vydání časopisů Vest Pocket Revue a Lokální patriot); Akropolis, Praha 2008
Karel Čapek: Marsyas čili Na okraj literatury (ed. Miroslav Halík); Československý spisovatel, Praha 1971
Karel Čapek: Na břehu dnů. (Ed. Miroslav Halík); Československý spisovatel, Praha 1966
Karel Čapek: Francouzská poezie nové doby (ed. Miroslav Halík); 11. vyd. Československý spisovatel, Praha 1981
František Ladislav Čelakovský: Ohlas písní českých. In: Spisů básnických knihy šestery; nákladem Českého museum, Praha 1847
Jiří Červený: Červená sedma; Orbis, Praha 1959
Rudolf Deyl: Písničkář Karel Hašler; Panton, Praha 1968
Yveta Dörflová, Věra Dyková: Kam se v Praze chodilo za múzami (literární salony, kavárny, hospody a stolní společnosti); Vyšehrad, Praha 2009
Gabriel Gössel: Fonogram (výlety k počátkům historie záznamu zvuku) I–II; radioservis, Praha 2001 a 2006
František Hais: Vzpomínky pražského písničkáře (ed. Eva Ryšavá); Odeon, Praha 1985
Zbyněk Hejda, Iva Hercíková (eds.): Začalo to Redutou; Orbis, Praha 1964
Johann Gottfried Herder: O vlivu básnictví na mravy národů ve starověku a v novověku, 1781; In: Uměním k lidskosti (překlad Jan Binder); Oikoymenh, Praha 2006
Václav Holzknecht: Jaroslav Ježek a Osvozené divadlo; SNKLHU, Praha 1957
Langston Hughes: Harlemský zpěvník (překlad Jiří Valja); Mladá fronta, Praha 1963
Alois Charvát: Ze staré Prahy (divadelní vzpomínky); L. Mazáč, Praha 1926
Jaroslav Jakoubek: Plísničky; Mladá fronta, Praha 1966
Jaroslav Jakoubek: Balady, romance a hněvance; Pražská imaginace 1992
Alfred Javorin: Pražské arény; Orbis, Praha 1958
Jaroslav Ježek: Písničky I–II (ed. Václav Holzknecht); SNKLHU, Praha 1953 a 1956
Jaroslav Ježek: Ještě několik melodií (eds. Karel Šrom, Zdeněk Petr a Václav Holzknecht); Panton, Praha 1966
Vojtěch Jirát (ed.): Lyrika českého obrození (1750–1850); Českomoravský kompas, Praha 1940
Vladimír Just: Proměny malých scén; Mladá fronta, Praha 1984

Vladimír Just: Z dílny malých scén; Mladá fronta, Praha 1989

Vladimír Just: Divadlo plné paradoxů; příběh Divadla satiry 1944–1949 a nejen jeho; Panorama, Praha 1990

Josef Kainar: Miss Otis lituje; Mladá fronta, Praha 1969

Josef Kainar: Stará a nová blues (ed. Miloš Pohorský); Československý spisovatel, Praha 1984

Písně Josefa Kainara (pro zpěv a klavír Milan Jíra); Panton, Praha 1987

Písně na Josefa Kainara (pro zpěv a klavír Milan Jíra a Harry Macourek); Panton, Praha 1988

Vladimír Karbusický, Václav Pletka (eds.): Kabaretní písničky; SHV, Praha 1961

Vladimír Karbusický: Mezi lidovou písní a šlágregem; Supraphon, Praha 1968

Vladimír Karbusický, Václav Pletka (eds.): Písně lidu pražského; Československý spisovatel, Praha 1966

Jaromír Kazda, Josef Kotek (eds.): Smích Červené sedmy; Československý spisovatel, Praha 1981

Svatopluk Káš: Kocourkovští učitelé, jejich historie a doba; Dokořán, Praha 2008

Pravoslav Kneidl: Česká lidová grafika v ilustracích novin, letáků a písniček; Odeon, Praha 1983

Pavel Kopta: Piš; Mladá fronta, Praha 1967

Pavel Kopta: Abeceda; Práce, Praha 1982

Josef Kotek (ed.): Šantán s červenou lucernou aneb Ať žije Baj-Kaj-Laj!; Československý spisovatel, Praha 1985

Josef Kotek: Dějiny české populární hudby a zpěvu 19. a 20. století I–II; Academia, Praha 1994 a 1998

Josef Kotek, Jaromír Hořec: Kronika české synkopy 1903–1938 a 1939–1961 (I–II); Editio Supraphon, Praha 1975 a 1990

Antonín Král, Petr Král: Vlasta Burian; Orbis, Praha 1969

Karel Hynek Mácha: Dílo; Fr. Borový, Praha 1928

Zdeněk Míka: Zábava a slavnosti staré Prahy; od konce 18. do začátku 20. století; Ostrov, Praha 2008

Jindřich Mošna: Sólové výstupy I–II; Mikuláš a Knapp, Praha 1877

Jozef Minárik (ed.): Piesne a verše pre múdrych i bláznov; Tatran, Bratislava 1969

Vítězslav Nezval: Sbohem a šáteček; Fr. Borový, Praha 1934

Vítězslav Nezval: Manifesty, eseje a kritické projevy z poetismu 1921–1930 (ed. Milan Blahynka); Československý spisovatel, Praha 1967

Vítězslav Nezval: Manifesty, eseje a kritické projevy z let 1931–1941 (ed. Milan Blahynka); Československý spisovatel, Praha 1974)

Vítězslav Nezval: Moderní básnické směry (ed. Milan Blahynka); 6. vyd. Československý spisovatel, Praha 1984

Milan Obst, Adolf Scherl: K dějinám české divadelní avantgardy; ČSAV, Praha 1962

Mírko Očádlík (ed.): Zpěv českého obrození; Českomoravský kompas, Praha 1940

Josef Plavec (ed.): Věnc z zpěvů vlastenských; SNKLHU, Praha 1960

Václav Pletka: Vývoj šantánu a kabaretu od 80. let do roku 1918 (in: Dějiny českého divadla III, Academia, Praha 1977)

Václav Pletka (ed.): Tam u Králového Hradce; Východočeské nakladatelství, Hradec Králové 1966

Václav Pletka (ed.): Písničky Josefa Švejka; Supraphon, Praha–Bratislava 1968

Jiří R. Pick (ed.): Hovory s veverkou; Československý spisovatel, Praha 1963

Miloš Rejnuš (ed.): Kabaret Večerní Brno, Orbis, Praha 1965

Přemysl Rut: Ptáček (n)eseje zpívá vesele; Petrov, Brno 1995

Přemysl Rut: Vždyť přece lézat je o hubu (rozhovor s Ivanem Vyskočilem); Portál, Praha 2000

Přemysl Rut: Písničky (Eseje se zpěvy); Petrov, Brno 2001

Přemysl Rut: Zpěvohra Činoherního klubu (in: Činoherní klub 1965–2005); Praha 2005

Přemysl Rut: Hovory nejen o hudbě (rozhovor s Jiřím Pavlicou); Vyšehrad, Praha 2010

Michal Schonberg: Osvobozené (překlad Ivo Rezníček); Sixty-Eight Publishers, Toronto 1988

Lola Skrbková: E. F. Burianova kompozice Máchova Máje; Městské kulturní středisko S. K. Neumanna, Brno 1976

Jiří Suchý: Semafor (ed. Milan Blahynka); Československý spisovatel, Praha 1964

Jiří Suchý: Med ve vlasech; Západočeské nakladatelství, Plzeň 1970

Jiří Suchý: Knížka aneb Co mě jen tak napadlo; Panton, Praha 1986

Jiří Suchý: Vzpomínání (Od Reduty k Semaforu); Melantrich, Praha 1991

Jiří Suchý: Tak nějak to bylo (Vzpomínání 1959–1969); Blízká setkání a Formát, Praha 1998

Jiří Suchý: Encyklopedie Jiřího Suchého (ed. Václav Kadlec); sv. 3-7 (písničky);
Karolinum a Pražská imaginace 1999-2004
Jiří Šlitr (sborník textů, fotografií a kreseb); Supraphon, Praha-Bratislava 1970
Jiří Šlitr: Kresby; Slávka Kopecká, Praha 2004
J. V. Šmejkal: Píseň písní národu českého; A. Neubert, Praha 1935
V. V. Tomek: Ze starých pražských šantánů; Vyšehrad, Praha 1929
Jiří Traxler: Já nic, já muzikant; Sixty-Eight Publishers, Toronto 1980
Josef Kajetán Tyl: Sebrané spisy III (spisy dramatické); ed. F. Sekanina; B. Kočí, Praha 1906
Milan Uhde: Král Vávra; Orbis, Praha 1965
Milan Uhde: Obloha samej cvok; Mladá fronta, Praha 1967
Bedřich Václavek: Písemnictví a lidová tradice; Index, Olomouc 1938
Bedřich Václavek, Robert Smetana (eds.): České písně kramářské; 2. vyd. Svoboda, Praha 1949
Bedřich Václavek, Robert Smetana (eds.): České světské písně zlidovělé (Písně epické); ČSAV, Praha 1955
Bedřich Václavek, Robert Smetana (eds.): Český národní zpěvník; 2. – 1. úplné – vyd. Svoboda, Praha 1949
Géza Včelička: Pěšinou snů; 1. vyd. Nákladem týdeníku Tramp, Praha 1930
Géza Včelička: Klášterní ulice; Josef Lukasík, Moravská Ostrava-Praha 1945
Géza Včelička: Pražské tajemství; 2., doplněné vyd. Josef Lukasík, Moravská Ostrava-Praha 1945
Géza Včelička: Staré zrcadlo; 3. vyd. Josef Lukasík, Praha, Moravská Ostrava 1946
Jan Vodňanský: S úsměvem idiota; Mladá fronta, Praha 1969
Jan Vodňanský: Ej, moja paranoia (texty písní); samizdat, Praha, bez data – před rokem 1980
Jan Vodňanský: Zpívající memoáry aneb Když archiv zakuká; Brázda, Praha 1992
Jiří Voldán: Šli tři muzikanti; Panton, Praha 1970
Jiří Voskovec: Klobouk ve křoví; Československý spisovatel, Praha 1965
Jiří Voskovec, Jan Werich: Faustovy skleněné hodiny (eds. Radan Dolejš a Václav Kofroň);
Národní filmový archiv, Praha 1997
Jiří Voskovec, Jan Werich: Nikdy nic nikdo nemá (eds. Radan Dolejš a Václav Kofroň);
Národní filmový archiv, Praha 2001
Jiří Voskovec, Jan Werich: Korespondence I – III (ed. Ladislav Matějka); Akropolis, Praha 2008
František Zákrejs (ed.): Rukopis zelenohorský a královédvorský (ilustrace Mikoláš Aleš); Praha 1889

Časopisy a sborníky:

Repertoár malé scény 1963-1971
Taneční hudba a jazz 1960-1969

Rejstřík autorů

- africká poezie 180
Ager, Milton (1893–1979) 147
Aškenazy, Ludvík (1921–1986) 285
Aznavour, Charles (1924) 302
Balák, Jaroslav (1880–1935) 65
Balling, Charley (1889–1972) 79, 112
Bass, Eduard (1888–1946) 95, 97, 103, 107, 117, 120, 121, 133
Bauer, Jiří 230, 286
Bejšovec, J. 38
Benatzky, Ralph (1884–1957) 205
Beneš, Jára (1897–1949) 80
Beránek, Míla (1888–1937) 85
Blažek, Vratislav (1925–1973) 286
Bonx, Nat (1900–1950) 137
Borel-Clerc, Charles (1879–1959) 121
Boyer, Lucien (1876–1942) 121
Brožík, Emanuel (1887–1936) 80, 110, 148
Bukový, Viliam (1932–1968) 285
Bulis, Jiří (1946–1993) 373–379
Burian, Emil František (1904–1959) 202–211, 213, 215
Burian, Vlasta (1891–1962) 132
Capua, Eduardo di (1865–1917) 143
Carmichael, Hoagy (1899–1981) 235, 238
Čelakovský, František Ladislav (1799–1852) 16–18
Čepelka, Miloň (1936) 341
Černý, Rostislav (1937) 329
Červenka, Jan (1861–1908) 33
Červený, Jiří (1887–1962) 85–89, 91, 92, 97, 98, 101, 103, 105–109, 117, 124, 130, 142–143
Daniderff-Niquet, L. (1878–1943) 266
Darmohorský, Jindřich 38
Donaldson, Walter (1893–1947) 159
Ducháč, Miloslav (1924–2008) 256
Dvořák, Vladimír (1925–1999) 257, 258
Dyk, Viktor (1877–1931) 124, 345
Eliáš, Jiří (1908–1960) 251
Ellington, Duke (1899–1974) 236
Faster, Otto (1872–1907) 59
Fiala, Eman (1899–1970) 111, 152
Field, T. R.; vl. jm. Theodor Adalbert Rosenfeld (1891–1969) 251
Fišer, Alois 43
Förchtgott-Tovačovský, A. (1825–1874) 19
Friml, Rudolf (1879–1972) 33
Futurista, Ferenc; vl. jm. František Fiala (1891–1947) 53
Gellner, František (1881–1914) 346–348
Goethe, Johann Wolfgang (1749–1832) 278
Gollwell, John, vl. jm. Jan Borůvka (1893–1953) 115
Gruss, Josef (1908–1971) 202–203, 224
Hais, František (1818–1899) 123
Hála, Vlastimil (1924–1985) 230, 286
Hammer st., Jan 284
Handy, William Christopher (1873–1958) 233
Hanka, Václav (1791–1861) 14, 15
Hapka, Petr (1944) 332–334
Harris, Will 234
Hašler, Karel (1879–1941) 34, 48, 60, 61, 66–78, 90, 96, 100, 118, 119, 122, 123, 140, 151
Havlíček Borovský, Karel (1821–1856) 123
Havlík, Ferdinand (1928) 371, 372
Hertan, Tomáš, vl. jm. Prokop Herben (1893–1943) 105, 106
Heřman Zefi, Josef, též pseudonym Silvestr Laštovička (1872–1955) 42, 51
Hlava, Václav, vl. jm. Václav Svoboda 111
Hořec, Jaromír (1921–2009) 284
Hrnčíř, Karel (1898–1966) 189–191, 194–196
Hrubín, František (1910–1971) 261
Hughes, Langston (1902–1967) 338
Hvíždálek, František (1886–1955) 104, 116, 120, 127, 128
Jaffe, Moe (1901–1972) 137
Jakoubek, Jaroslav (1927–1993) 270, 271, 344–350
Janura, F. 20
Jelen, Alois (1801–1857) 17, 18
Ježek, Jaroslav (1906–1942) 54, 156, 160–186, 340, 341
Jíra, Milan (1935) 352–354
Jurist, Ruda (1880–1966) 137, 144, 147, 154
Kainar, Josef (1917–1971) 233–240, 336–339
Kalaš, Julius (1902–1967) 189–196
Káš, Josef (1897–1960) 192
Kníže, František Max (1784–1840) 14
Kohout, Pavel (1928) 259
Kopta, Pavel (1930–1988) 249, 250, 281–283
Kozderka, Ladislav (1913–1999) 260
Kožík, František (1909–1997) 225
Krásnohorská, Eliška (1847–1926) 26
Kříž, Josef 138

- Lane, Burton (1912–1997) 244, 245
 Ludvík, Emil (1917–2007) 229
 Lukš, Pavel 260
 Mácha, Karel Hynek (1810–1836) 89, 90
 Malina, Jaroslav (1912–1988) 228
 Mareš, Karel (1927) 329
 Mašek, Albín (1804–1828) 17
 Mikulášek, Oldřich (1910–1985) 373
 Mládek, Ivan (1942) 370
 Mládek, Jiří 222
 Moravec, Jaroslav (1917–1954) 226, 228–230
 Mošna, Jindřich (1837–1911) 27–30, 32
 Mottl, Jarka (1900–1986) 81
 Nesvadba, Josef (1822–1876) 24
 Nezval, Vítězslav (1900–1958) 206–209, 212, 215,
 219–220, 252–255, 342
 Nováček, Sláva Emanuel (1911–1979) 224, 225, 227
 Nový, Oldřich (1899–1983) 225, 227
 Palouček, Alois (1931–1986) 259
 Parish, Mitchell (1900–1993) 235
 Paulsen, Štěpán 41
 Pellar, Rudolf (1923–2010) 342
 Petr, Zdeněk (1919–1994) 257, 258
 Petránek, Jan (1931) 352, 353
 Písek, Václav Jaromír (1812–1869) 7
 Poděštl, Ludvík (1921–1968) 336
 Pokorný, Václav (1918) 222
 Porter, Cole (1891–1964) 237, 239
 Privas, Xavier, vl. jm. Antoine Paul Faravel
 (1863–1927) 102, 103
 Provazník, Anatol (1887–1950) 65
 Rada, Petr (1932–2007) 332–334
 Rada, Vlastimil (1895–1962) 176
 Otto Rádl (1902–1965) 204
 Ratolístka, Ludvík (1886–1953) 44
 Raymond, Fredy (1900–1954) 144, 148
 Razov, Saša (1893–1956) 130
 Rosenkranc, Václav Josef (1797–1861) 15
 Rubín, Ivo, vl. jm. Miloslav Burin (1892–1965) 129,
 153
 Řídký, Jaroslav (1897–1956) 154
 Seifert, Jaroslav (1901–1986) 354, 375
 Skoumal, Petr (1938) 357–369
 Smetana, Bedřich (1824–1884) 26
 Soukup, Josef 16
 Starý, Emil (1876–1934) 62, 64
 Suchý, Jiří (1931) 265–280, 289–325, 340, 371, 372
 Šíma, Jan (1911–1983) 213
 Šír, František (1796–1867) 18
 Škroup, František (1801–1862) 23
 Škroup, Jan Nepomuk (1811–1892) 25
 Šlais, Zdeněk (1945) 374
 Šlitr, Jiří (1924–1969) 249–250, 269, 272, 280–281,
 289–304, 306–322
 Šmíd, František Leopold (1848–1915) 37
 Šrámek, Fráňa (1877–1952) 91–93
 Štancl, Ladislav (1925–1986) 330, 331
 Šváb Malostranský, Josef (1860–1932) 40, 41, 43, 60,
 62, 64
 Theimer, Bedřich 95
 Tichý, Alois (1875–1922) 37, 39
 Tobis, Karel (1903–1949) 152, 154
 Trojan, Václav (1907–1983) 261
 Turínek, Ruda 60
 Tyl, Josef Kajetán (1808–1856) 23–25, 376
 Uhde, Milan (1936) 330, 331
 Včelička, Géza (1901–1966) 201, 214, 216, 217, 218
 Veran, Florence, vl. jm. Eliane Meyer
 (1922–2006) 302
 Villon, François (1429/31–1463 a později) 344
 Vlk, Jan (1822–1896) 19
 Vodička, Vladimír (1925) 277, 282, 283
 Vodňanský, Jan (1941) 357–359, 361–366, 368, 369
 Vomáčka, Jaromír (1923–1978) 278
 Voskovec, Jiří (1905–1981) 54, 156, 159–174, 177–178,
 181, 186, 241, 245
 Waltner, Josef (1883–1961) 79
 Wanderer, Josef (1859–1928) 42
 Wassermann, František 111
 Werich, Jan (1905–1980) 54, 156, 159–174, 177–178,
 181, 186, 241, 245, 256
 Young, Victor (1900–1956) 234
 Züngel, Emanuel (1840–1894) 27

Obsah

Mé písně / 7		Ostrašující píseň o tom, jak hrozný lidojed hanoverský Fricke Haarmann a jeho pomocník hanebný Hanzý Granz zabili 24 mladíků z bestiální rozkoše / 51
OHLAS PÍSNÍ LIDOVÝCH..... 11	11	O tom vrahovi / 53
Zastaveničko / 14		Píseň strašlivá o Golemovi který chtíčem byl jat - a jak to s ním dopadlo z písně každý vyrozumí / 54
Chaloupka / 15		
Pomoc pro náramnou lásku / 16		
Radost a žalost / 17		
Nevěrný milý / 17		
Pocestný / 18		
Pijácká / 18		
Jarní / 19		
Vzájemné dary / 19		
Tlukot srdce / 20		
JEŤ MALÝM SVĚTA ZRCADLEM NÁŠ DIVADELNÍ SVĚT..... 21	21	STAROPRAŽSKÉ PÍSNÍČKY..... 57
Arietta / 23		Na Belvederu / 59
Peníze jsou pány světa / 24		Po starých zámeckých schodech / 60
Píseň paní Marjánky / 25		V Zlaté studni / 60
Ukolébavka / 26		Když nad Prahou se večer uklání / 61
Světové divadlo a divadelní svět / 27		V aréně Na hradbách / 62
Dřív a teď / 28		Kamenná Terézka / 64
U nás? Zcela naopak / 29		Na kohoutku svatovítském / 65
Ani muk / 30		Staré topoly / 66
Láska / 32		První láska / 67
Za tichých nocí / 33		V Kanálské zahradě / 67
Píseň Apolenky / 34		U svatého Matěje / 68
Světě sbohem buď / 34		Na pouti josefské aneb Perníkové srdíčko / 69
NÁRODNÍ ZPĚVÁČCI..... 35	35	Trojská holubička / 70
Jungfr Rosa / 37		Tam na věži novoměstské / 71
U Medvídků / 38		Večer za Strahovskou bránou / 72
Všude jsem tancoval - U Ašantů ne / 39		V jednom překrásném městečku / 73
Žabí koncert, veselé duetto se sborovým kuňkáním / 40		Na tom pražském nábřeží aneb Víra, naděje a láska / 74
Halleyova kometa / 41		Nad Prahou tančily hvězdičky / 75
Tyroliena / 42		V Jezovitské zahradě / 77
Pojďme spolu / 43		Starý dům / 78
Hrobník / 44		Vzpomínky pana Ignáce / 79
OHLAS PÍSNÍ KRAMÁŘSKÝCH..... 45	45	Ta stará Praha / 80
Udatný rek kanonýr Jabůrek / 47		Vy to asi víte / 81
Stipendium / 48		JIŽ POUHÉ SLŮVKO KABARET..... 83
Cvočkař Danda / 49		Ta smutná / 85
		Na hradeckých hradbách / 86
		Byl to Šimáček / 86
		Píseň tety Máří / 88
		Ani labuť ani lůna / 89
		Dobrou noc ó lásko / 90
		Padesát let / 91
		Naše svatební / 92

Dubinuška / 93	Já viděl Helenu v bazénu / 144
Překrásná píseň o svini a pávu / 95	Ančí sviť / 147
Chic parisienne / 96	Když do diskrétních cukrárny stěn / 148
Varovná píseň opatrného moralisty zpívaná v době nejtěžší / 97	OHLAS ČESKÉ LIDOVKY 149
Princ Karneval / 98	Čí je Praha? Naše! / 151
Míšeňský porculán / 100	Kde je moje máma / 152
Balada pierotská / 101	Šlak člověče by tě trefil / 153
Le testament de Pierrot / 102	Majzl-polka / 154
Testament umírajícího Pierota / 103	Na poříčí / 156
Harlekýnská píseň / 104	TŘI STRÁŽNÍCI 157
Smutná láska / 105	Jdu vám jednou po poli / 159
Co jsme milovali / 106	Tři strážníci / 160
Písnička z mládí / 107	Skafandr-fox / 162
Ode dneška za sto let / 109	Tmavomodrý svět / 164
V Paříži u hodin před Madeleine / 110	Prázdná náruč / 166
Absint / 111	Nikdy nic nikdo nemá / 167
Literární kýč / 112	Ezop a brabenec / 168
OD CÍSAŘE PÁNA	Proč nemohu spát / 169
K TATÍČKOVI MASARYKOVI 113	Tisíc a jeden sen / 170
Už to na mě hoši přišlo / 115	Klobouk ve křoví / 171
Indiáni jdou / 116	Zlatá střední cesta / 172
Vojenské srdce / 117	Civilizace / 174
Bílý kvíteček / 118	Zmatek nad zmatek / 176
Zpívající fontána / 119	Zakázané ovoce / 177
Kdy bude mír / 120	Vyznání lásky / 178
Vítězná Madelon / 121	Když se usmívala / 180
Petite Slaviette / 122	Když jsem kytici vázala / 181
Hájek jako mléko kvetl / 123	Potopa / 182
Spi Havlíčku / 123	Vy nevíte co je středověk / 184
Hrobka Havlíčkova / 123	Svět naruby / 186
Píseň republikánského buržoy / 124	PĚVECKÉ SDRUŽENÍ
PÍSNĚ PITOMÉ. 125	UČITELŮ KOCOURKOVSKÝCH 187
Píseň uchňachňaná / 127	Píseň kosmická I / 189
Písnička o tom jak je láska slepá / 128	Lampa na rohu / 190
Zeměpis / 129	Na lásku kdo myslí / 191
Salam alejkum / 130	Tak co má panenka / 192
Píseň šíleného vraha / 131	Píseň kosmická II / 194
Píseň bohnická / 132	Náměsíčník / 195
Svatojanské mušky / 133	Natřete mě barvou novou / 196
Píseň padajícího z okna / 134	TŘI EXCENTRICI 199
MISTR DŽON JE Z HONZY DNES 135	Srdce trampů / 201
Robes modes / 137	Kaktus / 202
Večerník Českého slova / 138	Má panna je v Panama sama / 203
Já mám doma gramofon / 140	Kdybys se byl nenarodil / 204
Carmen / 142	Mé děvče má svůj doktorát za pultem / 205
To jsem rád / 143	Rue de la Gaîté / 206

Zastesknutí / 207	Krahulík / 253
Znáte onen sad? / 207	Kolikrát / 254
Láska je jako vločka / 208	Byl jednou jeden zámeček / 255
Tango mondaine / 209	Hodné štěně / 256
Dostaveníčko / 210	Píseň pro Kristýnku / 257
Tango d'amour / 211	Dobrou noc / 258
Pocestný / 212	Píseň o měsíci / 259
Půlnoční blues / 213	Měsíc ve víně / 260
Jachta bílá / 214	Bílý měsíc / 261
Pirátská / 214	
Magnetová hora / 215	ZAČALO TO REDUTOU? 263
Úzkost / 216	Zlomil jsem ruku tetičce / 265
Večer / 217	Píseň o vyšinutém trpaslíkovi / 266
Má písni pradávná / 217	Smrt starého osla / 267
Klášterní ulice / 218	Tolikrát jsem dobrou vůli měl / 268
Bílý petrklíč / 219	Malý hlouček kadeřníků / 269
Husopaska / 220	Blues o zmoklé slepici / 270
	Metamorfózy / 271
HRAJE SE SWING 221	Malý blbý psíček / 272
Šumění deště / 222	Já žiju dál / 273
Slunečnice / 224	Nebudte mě / 274
Škoda že nejste kouzelníkem / 225	Píseň o pověřivém uzenáři / 276
Milý pane Nový / 226	Potkala jsem ho přelo / 277
Krb domácí / 227	Píseň o myši a jedu / 278
Ona je romantická / 228	Láska jsou jen písmena / 280
Kdyby slunce zhaslo / 229	Dnes naposled / 281
Hřebík v botě / 230	Písnička z poutí / 282
	Blues z refýže / 283
SECOND-HAND SONGS..... 231	Docela všední obyčejný den / 284
Saint Louis Blues / 233	Všední ulice / 285
Trochu v hlavě mám / 234	Píseň o čase / 286
Blues o žízni / 235	
Samota / 236	Š+S 287
Den za dnem / 237	Léta dozrávání / 289
Houpací židle / 238	Barová lavice / 290
Miss Otis lituje / 239	Pět strun / 292
Odcházím z domova / 240	Melancholické blues / 292
Nerýmovaná / 241	Klokočí / 294
Půl párku / 242	Píseň o rose / 296
Jakpak je dnes u nás doma / 243	Blues o stabilitě / 297
S čertem si hrát / 244	Starodávné brýle / 298
Není-li tu ta / 245	Bolí mě hlava / 299
	Chybí mi ta jistota / 300
NEČASTUŠKY 247	Je hais les dimanches
Drožkář / 249	(Nenávidím neděle) / 302
Černá Jessie / 250	Zlá neděle / 302
Mým domovem tichá je putyka / 251	Z mého života / 304
Romance Celie / 252	Blázen a dítě / 305
Píseň o soše / 252	Znal jsem jednu pampelišku / 306
Neklad' mi otázky / 253	Na rezavým dvojplošníku / 307

Píseň Hamleta o hvězdách / 308	A přijde den / 348
Jsem za mřížemi / 309	Barová moucha / 349
Kamarádi / 310	Calamity Jane / 350
Horečky / 312	Falstaff / 352
Kdyby tudy tekl Nil / 314	Song moudré jepice / 353
Pudivín / 316	Když vidím lodi zád' / 354
Podivná hodina / 318	
Surrealistická krajina / 320	JÁ ZÍRÁM JEN A ZACHOVÁVÁM KLID 355
Kubistický portrét / 321	Kolik je na světě / 357
Jo to jsem ještě žil / 322	Jak mi dupou králíci / 358
Zejtra ráno jako vždycky (Závišova píseň nová) / 323	Už kočovníci táhnou pokojem / 359
Dobré rady / 324	Maršálové / 361
Mezi básníky / 325	Pověz miláčku / 362
	Silueta tetina / 363
ŠANSON JE PÍSNIČKA VO NĚČOM. 327	Večerní požár / 364
Jsi jako dlouhý most / 329	Z černé kroniky / 365
Jak to chodí / 330	Vědecký kongres / 366
Havranovinový blues / 331	Ukolébavka pro hysterku / 368
Píseň Ofélie / 332	Králík pokusný / 369
Píseň pro Polonia / 333	Dáša Nováková / 370
Píseň o malíři / 334	Bílá vrána / Černá ovce / 371
Píseň pro můj žal / 336	Letní večer / 372
Černá kára / 337	Slunce na peřinách / 373
Blues o mrtvém vrabci / 337	Hosté na zemi / 374
Blues železničního mostu / 338	Podzimní popěvek / 374
Romance o starém muži / 339	Deštník z Picadilly / 375
Kdo šetří má za tři / 340	Všechna moc vychází toliko z trůnu / 376
Velký vůz a blues / 341	Anděl radosti / 378
Pražský kat / 342	Nikdo z vás / 379
A všechno se srovná / 344	
Občan Mathieu / 345	Resumé / 381
Rum smutně pil pan řiditel / 346	Bibliografie / 382
Dech tvůj / 347	Rejstřík autorů / 385

ORCHESTRION V HLAVĚ

(česká písnička
mezi poezií
a divadlem)

PŘEMYSL RUT

Typografie Zdeněk Ziegler

Sazba not Libor Mašek

Vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol s r. o.,

roku 2010 jako svou 990. publikaci

Resumé přeložil Michal Zahálka

Recenzoval Pavel Klusák

Odpovědná redaktorka Marie Válková

Vydání první. Stran 392

Vytiskla tiskárna Ekon, Jihlava

Nakladatelství Vyšehrad, spol s r. o.,

Praha 3, Víta Nejedlého 15

e-mail: info@ivysehrad.cz

www.ivysehrad.cz

ISBN 978-80-7429-033-6